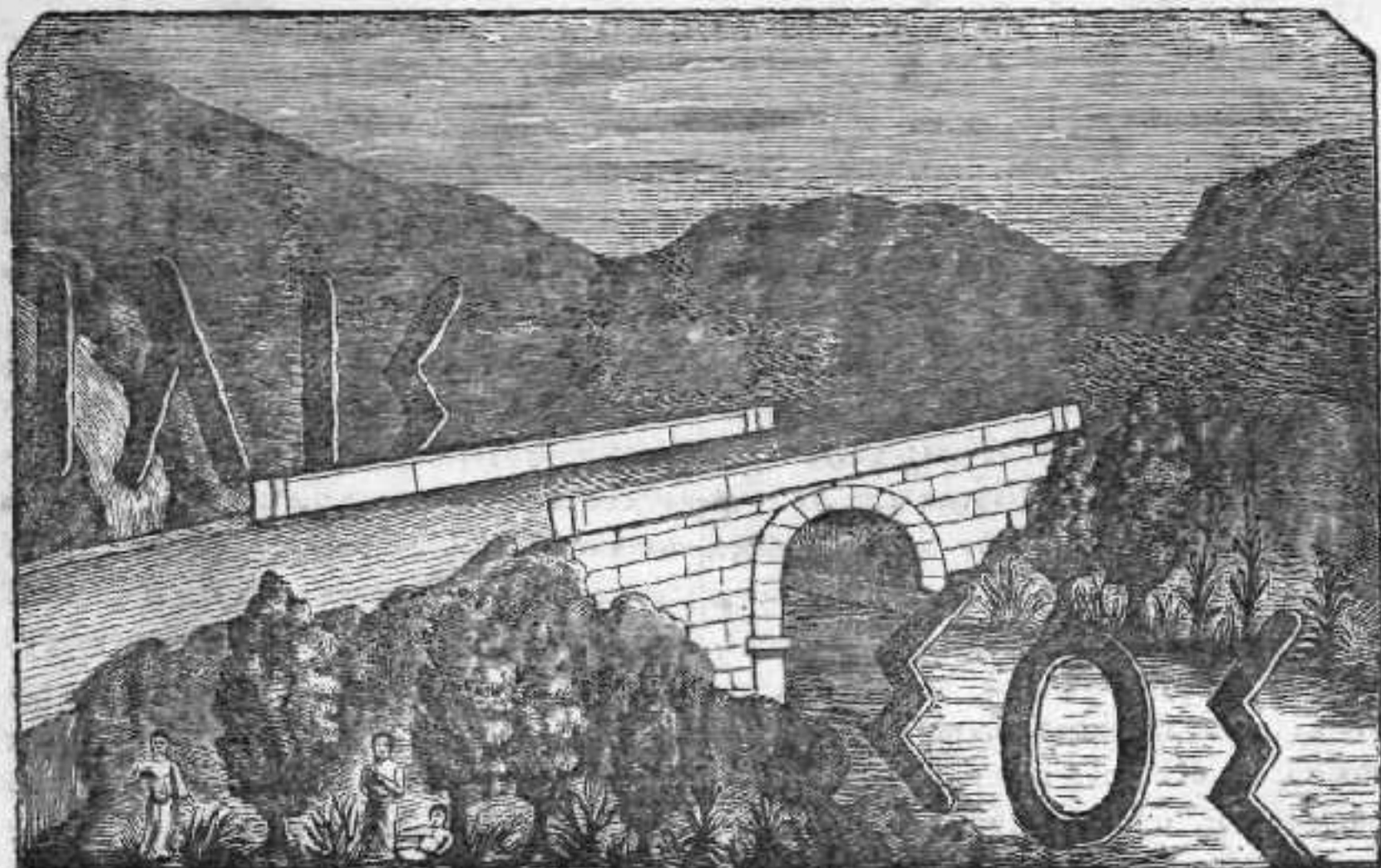

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

Ἐκδιδόμενον ἅπαξ τοῦ μηνός.

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ 15 Νοεμβρίου 1868. | ΕΤΟΣ Α΄. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ζ΄.

Η ΝΗΣΟΣ ΚΑΠΡΕΑ

Η ΑΙ ΑΙΣΧΡΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΩΜΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΙΒΕΡΙΟΥ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Beulé).

Κατέναντι τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως κεῖται νῆσος τοσοῦτω περίφημος καὶ τοσοῦτω γνωστὴ τοῖς θαλασσοποροῦσιν, ὥστε καθίσταται περιττὸν νὰ περιγράψωμεν αὐτὴν διὰ μακρῶν· εἶνε ἡ Καπρέα. Ἡ νῆσος αὕτη εἶχε προσενηῆται ἐντύπωσιν εἰς τὸν Αὐγουστον κατὰ τὸν τελευταῖον αὐτοῦ μετὰ τοῦ Τιβερίου πλοῦν περὶ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας, καὶ εἶχεν ἀποκτήσει αὐτὴν λαβὼν δι' ἀνταλλαγῆς παρὰ τῶν Νεαπολι-

τῶν. Καὶ οὗτος μὲν ἀπλῶς μετέβη εἰς τὴν Καπρέαν, ὁ δὲ Τιβέριος τηρήσας διαρκεστέραν τῆς νήσου ἀνάμνησιν ἐξελέξατο αὐτὴν ὡς ἀναχωρητήριον. Εἶνε δὲ ἡ νῆσος αὕτη δυσπρόσιτος καὶ ἡ εἰς αὐτὴν προσόρμισις καθίσταται δυνατὴ ἐξ ἑνὸς μόνου μέρους, δι' ἀποτόμου τινὸς κλίμακος. Βράχοι ὄξυκόρυφοι, ὑπερκείμενοι πελάγους βαθέος, ὠραίου, κινδυνώδους ὑψοῦσι πανταχόθεν κορυφὰς οὐρανογείτονας. Ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου ἐπικρατεῖ ἀήρ καθαρὸς· ἡ δὲ ὄρασις περιβάλλει θέαμα μεγαλοπρεπές, τὸν Βεσούδιον καὶ ὁλόκληρον τὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως. Τῆς τοποθεσίας ἡ καλλονὴ καὶ τῶν γραμμῶν ἡ εὐγένεια ἀνακαλοῦσι τὴν Ἑλλάδα· νομίζει τις ὅτι βλέπει μίαν τῶν Κυκλάδων ἀπεσπασμένην ἀπὸ τοῦ θείου κύκλου τῆς Ἀήλου. Ὁ Τιβέριος ἐξ ἴσου θιασώτης τῶν θελγνύων τοῦ κλίματος, τῆς ἀφροντισίας,

τῶν ἀναμνήσεων τῆς Ῥόδου καὶ τῆς Ἑλλάδος διέταξε νὰ κτίσῃσι δώδεκα ἐπαύλεις, τῶν ὁποίων δεικνύουσιν ἐνίοτε τὰ ἐρείπια πρὸς τοὺς περιηγητὰς χωρὶς νὰ πείσωσιν αὐτοὺς, διότι τὰ ἐρείπια τὰ σωζόμενα ἐν Καπρέα εἶνε μεταγενέστερα τῆς ἐποχῆς τοῦ Τιβερίου, ἐξαιρέσει μόνον κλίμακός τινος ἥτις δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἐφερον δ' αἱ δώδεκα ἐπαύλεις τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα θεῶν καὶ ἡ μεγίστη τούτων, ἡ τοῦ Διὸς, ἦτο φυσικῶς τῷ λόγῳ ἡ κατοικία τοῦ αὐτοκράτορος, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι ἦσαν προωρισμέναι διὰ τοὺς εἴκοσι γε-ρυσιαστὰς τοὺς ἀποτελοῦντας τὸ συμβούλιον αὐτοῦ, διὰ τοὺς φρουροὺς, τοὺς φίλους, τοὺς δούλους, διὰ τοὺς καθ' ἐκάστην πολυ-πληθεστέρους λειτουργοὺς καὶ τὰ σκεύη τῶν καθ' ἐκάστην αὐξουσῶν ἀκολασιῶν αὐτοῦ.

Ἄν ὁ Τιβερίος ἀποσυρόμενος εἰς Καπρέα ἦν ἀπλοῦς ιδιώτης, ἤθελε ζῆσει αὐτόθι ἐν μαλθακότητι καὶ ἀφανείᾳ, ἤθελεν αὐξήσει τὸ ποίμνιον τοῦ Ἐπικούρου χωρὶς νὰ κατα-στῇ ἔνοχος. Ἀλλ' εἶχε τὸ δικαίωμα καὶ τὴν παντοδυναμίαν νὰ ποθήσῃ τὰ πάντα. Αἱ ἀπερίοριστοι αὐτοῦ ἐπιθυμίαι ἀπῆντησαν πανταχόθεν τὰ ὅρια τὰ ὅποια ἐπέταττεν αὐτῷ ἡ φιланθρωπία· ἐπιβουλευθεὶς τὰ δι-καῖα τῆς φιланθρωπίας παρεξέτραπεν εἰς ὠ-μότητα.

Παρόρχομαι ἐν σιγῇ τὴν ὀκνηρίαν ἥτις ἀποβαίνει κατ' ὀλίγον τὸ οἰκεῖον τῷ Τιβε-ρίῳ πνεῦμα, παραλείπω τὴν πρὸς τὸν οἶνον κλίσιν, ἀνάμνησιν τῶν πρώτων αὐτοῦ ἐκ-στρατειῶν, ἥτις καταλαμβάνουσα αὐτὸν ἐκ νέου κρατεῖ εἰς τὴν τράπεζαν ἐνίοτε ἐπὶ δύο ἡμερόνυχτα καὶ τὸν ὠθεῖ εἰς τὸ νὰ διορίζῃ εἰς ἀξίωμα τι τὸν ὑποψήφιον τὸν κενώσαντα διὰ μιᾶς τὸν μέγαν ἀμφορέα ἐν ἐκείνῳ παρουσίαζεν αὐτῷ. Παραλείπω καὶ τὴν φιλολογικὴν ματαιοσχολίαν τὴν μετὰ λυχναίας ἀναμεμιγμένην, ἥτις ἀπέσπεν ἀπὸ τοῦ βαλαντίου αὐτοῦ 80,000 φράγκων εἰς τὴν ἀνάγνωσιν διαλόγου τινὸς μεταξὺ κί-χλας καὶ συκοφάνου, μεταξὺ ὀστρεϊδίου καὶ ἀμανίτου, συντεταγμένου ὑπὸ τοῦ Ἀ-σλίου Σαβίνου. Ἦθελον ἐπίσης νὰ διέλθω ἐν σιγῇ ἡδονὰς ἥττον εὐπεριγράφους. Αἱ ἀκολασίαι τοῦ ἐβδομηκοντούτιδος τούτου

γέροντος διέμειναν περίφημοι, καὶ τοι ὁ ἱ-στορικός δὲν δύναται νὰ περιγράψῃ ἐκυτὸν σεβόμενος, τὰ ἀνάκτορα ἐκεῖνα τὰ πλήρη εἰκόνων αἰσchrῶν, γλυφῶν ἀσελγῶν, βιβλίων ἀσέμνων, τὰ χαρέμια ἐκεῖνα ἐν οἷς ἐκπορ-νεύσεις παράδοξοι ἐξήγειρον τὰς ἐσθεσμένας αἰσθήσεις ἐνὸς γέροντος, τὰ δάση τὰ βρι-θοντα δυστυχῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐξ-ναγκασμένων νὰ παρῶσι παχυλῶς τὴν γοητευτικὴν μυθολογίαν τῶν Ἑλλήνων, ἵνα ἐξεγείρῃσι τὰς ἐπιθυμίας ἐνὸς βαρβάρου. Μετὰ μεγάλης δὲ θλίψεως θὰ ὀνομάσω ἐν τῶν προσώπων ἅτινα εἶνε τὰ ἀγενέστερα προϊόντα χρόνων ἀγενῶν, ἔμποροι σαρκὸς ἀνθρωπίνης, μεσῖται ἀναίσχυντοι, αἴσχη τοῦ ἡγεμόνος ὅστις μεταχειρίζεται αὐτοὺς ὡς ὄργανα, τῆς αὐλῆς ἥτις τοὺς ζηλεύει, τῆς χώρας ἥτις τοὺς ἀνέχεται. Ὁ ἔφορος οὗτος τῶν ἡδονῶν ἐκαλεῖτο Κηρόνιος Πρίσκος καὶ ἦτο ἱππότης Ῥωμαῖος, ἔφερε δὲ ὁ ἄθλιος μετ' ἀλαζονείας τὸν ἐπίσημον τίτλον ἐπι-τηρητοῦ τῶν ἡδονῶν τοῦ Τιβερίου (a volu-ntatibus) καὶ οἶων ἡδονῶν! Ἡ τύχη ἀρέ-σκαται ἀποκρύπτουσα εἰς τὰς πτυχὰς τῆς ἱστορίας τοσούτους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οἵτινες ἤξιζε νὰ ᾧσι γνωστοὶ εἰς τοὺς μεταγενεστέ-ρους, καὶ ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν αἰσχύνην νὰ γνωρίζωμεν καὶ προφέρωμεν τὸ ὄνομα ὄντων ἅτινα ὤρριλον νὰ μένωσι βεδυθισμένα ἐν τῷ βαρβάρῳ.

Ἀρκετὸν θεωρῶ νὰ εἶπω ὅτι κατὰ τὰ ἔτη ἅτινα ὁ Τιβερίος διήγαγεν ἐν Καπρέα αἱ ἀκολασίαι αὐτοῦ ἐκορυφώθησαν μέχρι παραφορᾶς· τὰ ἀνοσιουργήματα ἦσαν καθη-μερινά· τὸ ἁμάρτημα καθίστατο τὸ ἄρτυμα τῆς ἡδονῆς. Αἱ ἐλευθέρας κοινωνικῆς τά-ξεως γυναῖκες δικαστικῶς κατεδιώκοντο, ἀπειλούμεναι διὰ θανάτου ἂν δὲν ἐνέδιδον εἰς τὰς παρανομίας· οὕτω κατεδικάσθη ἡ Μαλλονία ἥτις προὔτιμήσεν τὸν θάνατον. Οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες τῶν εὐγενεστέρων οἰκογενειῶν ἦσαν τὸ ἀντικείμενον συνεχῶν ἄρπαγῶν. Οἱ δούλοι καὶ οἱ ἀπελεύθεροι τοῦ Τιβερίου, οἵτινες ἐχρησίμευον εἰς τὸν Κηρό-νιον Πρίσκον ὡς προμηθευταί, διέτρεχον χώρας καὶ ἐπαρχίας, οὐδενὸς φύλου φειδό-μενοι. Οὕτω τὰ βρέφη τῆς τρυφερωτέρας ἡ-λικίας ἀνεζητοῦντο διὰ χρήσεις μυσαρᾶς, καὶ ἐν περιπτώσει ἐναντιώσεως τῶν γονέων

ἐπεφέροντο ὅσα γίνονται κατὰ τὰς δι' ἐφόδου αλώσεις τῶν πόλεων. Τὰ δὲ λάφυρα μετεκομίζοντο κατόπιν εἰς Καπρέας. Τὸ ὕψος τοῦτο τῶν αἰσχροτήτων συγκεφαλαιούται ἐν ὀλίγαις λέξεσιν ὑπὸ τοῦ Σουητωνίου καὶ τοῦ Τακίτου. Μὴ ζητῆτε νὰ μεταφράσω τὸν Σουητώνιον, ἔστω καὶ δι' ὑπαινιγμῶν· αἱ λεπτομέρειαι ὅς οὗτος ἀναφέρει μολύνουσι τὴν φαντασίαν. Ἐκεῖνοι μόνον δικαιούνται νὰ ἀναγνώττωσιν αὐτάς· ὅσοι ἀγνίζουσι τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην διὰ τοῦ μίσους τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ θέλουσι νὰ εἰξεύρωσι πῶς οἱ ἀξιοῦντες νὰ κυριαρχῶσι τοῦ κόσμου κατεβιδάσθησαν κάτω καὶ αὐτῶν τῶν κτηνῶν δι' αὐτῆς τῆς ὑπερβολῆς τῆς ἰσχύος τῶν. Εὐχερέστερον εἶνε νὰ παραθέσω τὰ τοῦ Τακίτου, τοῦ ὁποίου ἡ σοβαρότης ἀπομακρύνει τὰ βδελυρώτερα.

Ἄ· Ἐπειτα πάλιν τοὺς βράχους καὶ τὴν ἑμοναξίαν τῶν θαλασσῶν ἀνεζήτησεν, αἰσχυρόμενος διὰ τὰ ἀδάμαστα αὐτοῦ ἐγκλήματα καὶ τὰς ἀκολασίας, αἵτινες παρέφερον αὐτὸν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε κατὰ τὸ βασιλικὸν ἔθος ἐμόλυνε τῶν εὐγενῶν τοίκογενειῶν τοὺς νεανίας διαφθείρων αὐτούς. Καὶ οὐ μόνον αἱ χάριτες καὶ αἱ καλλυπνοαὶ τοῦ σώματος διήγειρον τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ, ἀλλ' ἡγάπα ν' ἀτιμάζῃ ἐν τοῖς μὲν τὴν σεμνὴν νεότητα, τὰς προγονικὰς εἰκόνας ἐν τοῖς δέ. Καὶ τότε πρωτον ἐφευρέθησαν ὀνόματα ἄγνωστα τέως, ἀνακαλοῦντα τόπους ἀσελγείας ἢ πολυτροπούς ἐκπορνεύσεις. Πιστοὶ δοῦλοι ἀνεζήτησαν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀνεύρισκον θύματα, ἀνταμείβοντες τοὺς προθύμους, ἐκφοβίζοντες τοὺς ἐναντιουμένους· καὶ ἂν συγγενῆς τις, ἂν πατὴρ ἡμύνετο τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν, ἐπέφερον κατ' αὐτῆς τὴν βίαν, καὶ τὴν ἀρπαγὴν, πάντα τὰ ἐπιτρεπόμενα κατὰ αἰχμαλώτων.

Ἰδοὺ τί ἔπασχεν ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς ἐκεῖνος ὃν ποτε ὀβριασμὸς τῆς Λουκρητίας, ἡ ἀρπαγὴ τῆς Βιργινίας ἰσχυσαν δις νὰ ἀπελευθερώσωσιν.

Ἄλλὰ—εἰπὸν τινες—ὁ Σουητώνιος ψεύδεται, ψεύδεται ὁ Τακίτος, οἱ σατυρικοὶ οἱ ὑπαινιχθέντες τὰς αἰσχροτήτας τοῦ Τιβερίου ψεύδονται. Ἄν συνήγοροί τινες τοῦ Τιβερίου εἶναι ἱκανοὶ ν' ἀρνηθῶσι τὰς ἀκριβεστέρas καὶ ὁμογνωμονεστέρas τῶν δια-

βεβαιώσεων, ἡμεῖς οἵτινες ἀξιοῦμεν νὰ καταπολεμῶμεν ἢ νὰ ἐξακριβώμεν τὰς ἐγγράφους μαρτυρίας διὰ τῶν μαρτυριῶν τῶν μνημείων ἔχομεν ἀποδείξεις ψηλαφητάς, ὕλικας, ἀναντιρρήτους, αἵτινες ὑποστηρίζουσι τὴν φιλαλήθειαν τοῦ Τακίτου, τοῦ Σουητωνίου καὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῖς.

Κατὰ πρῶτον ἡ Λατινικὴ γλῶσσα παρέχει λέξεις αἵτινες ἀπέμειναν, λέξεις πλασθεῖσαι διὰ τὸν Τιβερίον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου, π. χ. τὸ ἐπώνυμον *Caprinus*, ὃπερ διαφορούμενον σημαίνει τὸν κάτοικον τῆς Καπρέας, καὶ τὰς συνηθείας τὰς ἀποδομένας τῷ τράγῳ (περιττὸν θεωρῶ νὰ ὑπομνήσω ὁποῖον ἦτο κατὰ τὴν μυθολογίαν τὸ ἔργον τοῦ τράγου). Ἄλλαι λέξεις ὁποῖαι αἱ *sellarii* καὶ *sprintriae* εἶχον πλασθῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τιβερίου, ἵνα δηλώνται δι' αὐτῶν οἱ συγκοινωνοὶ τῶν ἀθεμιτουργιῶν αὐτοῦ ἢ τὰ θύματα τῆς ἀσελγείας του.

Καὶ αὐτὴ ἡ ἀρχαιολογία φέρει ἀποδείξεις ἐπιβιβραυτικὰς. Λυχνοῦχοι ἐκ πηλοῦ, ἀγγεῖα χαλκᾶ ἄτινα, ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν φαίνεται, εἶνε ἔργα τῆς ἐποχῆς τοῦ Τιβερίου παριστῶσι τὰς ἀσελγεῖς ὑποθέσεις ὅς ἡ ἱστορία ἀναφέρει. Ἐν Πομπηῇ, κειμένη ἐπὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας, πύσα ἀντικείμενα ἤθελον μείνει κεκρυμμένα ἐν τῷ ἀποκρύφῳ μουσεῖῳ. Καὶ ἐστὲ πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἐπιβόρῃ τῆς Καπρέας ἐξετείνετο ἐπὶ τῆς μαλθακῆς Καμπανίας, ὅπου προσεπάθουν νὰ ριμῶνται τὰ ἔθνη τῆς αὐλῆς μετὰ τοσοῦτω μείζονος εὐαρεσκείας καθ' ὅσον οὐδέποτε εἶχον αἰσθανθῇ σπουδαίαν ἀποστροφὴν πρὸς τὰ τοιαῦτα εἶδη τῶν παραστάσεων.

Τέλος αἱ μεγάλαι νομισματικαὶ συλλογαὶ περιέχουσι σειρὰς χαλκῶν μεταλλίων συνήθως *sprintria* καλουμένων, ἅτινα εἶνε μᾶλλον *tesserae*, ἤγουν σημεῖα εὐγνωμοσύνης ἢ εἰσητήρια. Ἐμπροσθεν παριστῶσιν αἱ *tesserae* αὐταὶ ἀντικείμενα ἀσελγείας τοσαύτης, ὥστε αἰσχύνεται τις νὰ περιγράψῃ αὐτά. Ὁπισθεν φέρονται Ῥωμαϊκὰ ἀριθμητικὰ σημεῖα ἀποτελοῦντα σειρὰς ἀριθμῶν μέχρι τοῦ σημείου XIX. Ἡ ποικιλία τῶν τύπων τούτων, τοὺς ὁποίους ὀφείλει τις ἅπαξ κατὰ τὸν εἶον νὰ παρατηρήσῃ, ἵνα ἐπαληθεύσῃ τὴν ἱστορίαν, εἶνε ἱκανῶς με-

γάλη ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὸς ὁ προσ- των. Ὑπάρχουσι μάλιστα τινες, ἀποτελοῦν-
διορισμὸς τῆς ἐποχῆς αὐτῶν. Ἐὰν ὑπάρ- τεσ τὴν ἀποτροπαιοτέραν σειρὰν, ἐν οἷς οἱ
χωσί τινες δυνάμενοι ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς νομισματολόγοι δῖσχυρίζονται ὅτι ἀναγνώ-
αὐτῶν νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ρίζουσι μετὰ βεβαιότητος τὴν ὁμοιότητα
Αὐγούστου, οἱ πλείστοι φέρουσι τὸν χαρα- τοῦ Τιβερίου.
κτῆρα τῶν ἐπὶ Τιβερίου κοπέντων νομισμά-

(Ἔπεται συνέχεια).

ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ Ο ΚΩΜΙΚΟΣ. (α)

Ἡ ἐπὶ κεφαλῇς παριστανομένη εἰκὼν

(α) Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀνεγνώσθη κατὰ τὴν 98ης συνεδρίασιν τοῦ ἐνταῦθα ὑπάρχοντος Φιλο-
λογικοῦ Συλλέγου «Ὁ Παρνασσός».

εἶνε ἀντιγραφὴ ἀγάλματος σωζομένου ἐν
τινὶ αἰθούσῃ τοῦ Βατικανοῦ. Ἀναμνησκει
ἡμῖν ὁ ἀνὴρ οὗτος τὸν ἐν ὑπαίθρῳ βίον,
τὴν ἐποχὴν τῶν ἰσχυρῶν καὶ μεγαθύμων
ἀνδρῶν, ἡ δὲ μορφή του ἐκφράζει τῆς με-